

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (Marec 31-1925) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

V VSAKI INDUSTRIJI SO NAJSLABEJE PLAČANI NEORGANIZIRANI DELAVCI.

Naobratno imajo pa podjetniki velike dobičke.

Najbolj bujno cvete dobičkarstvo tam, kjer delavci niso organizirani. Dolg delavni čas, slabe mezde in težko delo so prikazni, katere spremljajo neorganizirane delavce. To velja tudi za rudniško industrijo.

V zapadni rudarski zvezi so se pred leti organizirali kovinski rudarji in plavžarji. Organizacija je rasla, postajala je močna in podjetniki so jo skušali večkrat razbiti, toda vsi taki poizkusi so se slabo obnesli. Ko so rudniški baroni spoznali, da ne uničijo Zapadne rudarske zveze z napadi odzunaj, so spremenili svojo taktiko.

Starejšim rudarjem so še v spominu preganjanja proti Haywoodu, Pettibonu in Moyerju. Ali čim bolj so jih preganjali, toliko krepkejša je postajala Zapadna rudarska zveza. In ko so podjetniki uvideli, da so tako preganjanja udarci po vodi, so pričeli rovat odznotraj. V začetku je šlo počasi. Zasejali so najprvo seme sovraštva med voditelje, nato nezaupanje proti voditeljem med članstvom in končno je prišlo do žalostnega pojava v Buttu, Mont., ko so rudarji porušili svojo lastno dvorano — svoj dom.

Rudniškim baronom je takrat vriskalo srce veselja, kajti videli so, da je seme nezaupanja dobro vzklilo in jim prineslo dober sad. Od tedaj je šlo z Zapadno rudarsko zvezo nizdol. Nič več se ni mogla postaviti na krepko podlago in utrditi svojih postojank, kajti temu se je pridružilo še pocepljenje delavstva. Danes se lahko reče, da so kovinski rudarji brez organizacije.

Ni se pa samo razbila organizacija kovinskih rudarjev, ampak poslabšale so se tudi njih življenske in delavne razmere.

To posebno najbolj občutijo rudarji, ki delajo v svinčenih rudnikih St. Joseph Lead kompanije v Missouriju. Ta družba je napravila v letu 1924 \$11,212,433 čistega prebitka. Čisti dobiček je bil večji kot vse mezde, ki jih je izplačala družba rudarjem, ki so znojili v zatohlem zraku daleč pod zemljo in tvegali svoje življenje za borni zaslužek. Delničarji, katerim ni bilo treba potočiti ene znojne kaplje, so prejeli \$4.87 dividende od vsake delnice, vredne deset dolarjev. To znese osem in štirideset odstotkov profita na leto. Še eno tako leto in delnica bo skoraj plačana s profitom in drugo naprej bo čisti dobiček od čistega dobička.

Poročilo kompanije nam pove, da je dobiček na funt svinca znašal 3.55 centov, vsi obratni stroški skupaj, viševši delo pa samo 4.5 centov. Stroški za delo so znašali približno 3 cente.

Ta kompanija vodi v produkciji svinca v Missouriju. Ona odloča.

Delo v kovinskih rudnikih je slabo, mezde so nizke, najslabše razmere so pa v svinčenih rudnikih v Missouriju. Podobne so bolj peklenškim kot človeškim razmeram.

V letu 1919, to je eno leto po vojni in tik pred navalom privatnih in finančnih interesov za odprtje delavnic in znižanje delavskih mezd, so rudarji v teh rudnikih skozi celo leto zaslužili povprečno po \$1,242, medtem ko so v svinčenih rudnikih zunaj države Missourij zaslužili po \$1,400. To je zadnje statistično poročilo, ki govori o mezdah teh rudarjev, ki pa jasno razsvetljuje razmere teh rudarjev. Ako se vpošteva svinčna rudniška industrija v celoti, tedaj so rudarji prejeli malo več od vrednosti produkta kot štirideset odstotkov. V Missouriju pa niso prejeli več ko sedem in trideset in pol odstotkov. Torej več ko dva odstotka in pol manj kot v drugih rudnikih. In to se že precej pozna pri delavski družini.

Kjer se tako ravna z delavci, tam morajo biti visoki profiti. In tako je St. Joseph Lead kompanija izplačala v zadnjih deset letih delničarjem v gotovini 154 odstotkov dividende od njih glavnice.

To pojasnjuje, zakaj privatni bizniški interesi in privilegiji tako naglas zahtevajo zase pravico do organiziranja v truste in sindikate odrekajo pa delavcem pravico do strokovne organizacije in gledajo z očmi mače na delavsko politično in gospodarsko organizacijo.

Potni listi za ameriške državljane

Čas se bliža, ko mnogi naturalizirani ameriški državljani želijo obiskati svojo staro domovino in si morajo v to svrhu priiskati potni list, predno se spravijo na pot. Nekatere evropske dežele ne zahtevajo nikakih potnih listov od svojih prejšnjih sorojakov, ki so postali ameriški državljani; take dežele so Švedsko, Norveško in Dansko. Ali splošno pravilo je, da mora naturalizirani ameriški državljani imeti ameriški potni list, ako hoče obiskati svojo rojstno domovino. Le one osebe, ki imajo takozvani drugi papir in so zato ameriški državljani morejo dobiti ameriški potni list. Kdor ima le prvi papir, si mora priskrbiti potni list od konzulata one države, h kateri se spada. V Združenih državah ima le državni tajnik (Secretary of State) pravico izdajati potne liste za ameriške državljane; on je vpravičen odredi potni list, ako se mu to zdi vpravičeno.

Da dobi potni list, mora ameriški državljani vložiti pismeno prošnjo na državnega tajnika; prošnja je v obliki zaprisežene izjave (affidavit). Prošilec se mora podati na naturalizacijsko sodišče onega distrikta, kjer on ali njegova priča stanuje, in tu pod prisego podpisati prošnjo pred sodnim uradnikom (clerk of the court). Ako se v mestu samem nahaja zastopnik (agent) državnega departmenta, treba napraviti prošnjo pred tem zastopnikom; taki agenti za potne liste se nahajajo v mestih Chicago, New Orleans, New York, San Francisco in Seattle. Prošilec mora privedi pričo, ameriškega državljana, ki je po mogočnosti nastanjen v delokrogu dotičnega sodišča in tu izvršuje kak priznani poklic, obrt ali posel. Odvetnik ali druga oseba, ki je plačana za to, da pomaga proslu dobiti potni list, ne sme biti priča. Ta mora poznati proslila vsaj tekem zadnjih dveh let, ali v izrednih slučajih se napravila izjava, ako se more proslilec drugače identificirati. Prošnji treba priložiti dva izvoda fotografije, nalepljene na trdem papirju in ne večje od treh inč v širini in višini. Ena izmed teh slik se prilepi na obratno stran prošnje in čez drugo mora proslilec napisati svoj podpis, ali ne tako, da bi slika postala nerazločna.

Oni ameriški državljani, ki so se rodili v Združenih državah, morajo pri prošnji predložiti svoj rojstni list. Naturalizirani državljani pa mora vpolniti svoje naturalizacijsko spričevalo (drugi papir) ali pa pravilno potrjeni prepis sodnega zapisa o njegovi naturalizaciji. Ta dokument se vrne takoj po vpogledu. Podpis na prošnji mora glede pravo-pisja biti istoveten z imenom proslila, kakor je pisano v naturalizacijskem spričevalu; drugače treba razlagati, zakaj je razlika v pisavi. Ženska, ki je bila inozemka in ki se je poročila z ameriškim državljanom pred dnem 22. septembra 1922 ter je zato postala ameriška državljanka vsled poroke, mora predložiti v pogled državljansko spričevalo moža ali potrjen prepis istega, izjaviti, da je ona žena oziroma vdova dotičnika in navesti vse podatke glede moževega rojstva, priselitve, naturalizacije in nastanjenosti, kakoršne mora navesti oni, ki prosi za državljanstvo. Ženska pa, ki se je poročila z ameriškim državljanom pe dnevu 22. septembra, ako ni kasneje sama vsled lastne prošnje postala ameriška državljanka, je inozemka in ne more dobiti ameriškega potnega lista. Prošilec, ki je sin ali hči naturaliziranega ameriškega državljana in trdi, da je ameriški državljani vsled očetove naturalizacije, mora predložiti očetov drugi papir ali potrjen prepis istega in zavzeti vse potrebne podatke glede očetovega rojstva, priselitve, naturalizacije in nastanjenosti.

Državni tajnik izdaje potne liste, veljavne za leto dni, ali ti potni listi se lahko enkrat ali pa večkrat obnovijo na nikak način pa se njihova veljavnost ne more podaljšati za več kot dve leti po izdaji. Treba plačati pristojbino od \$10 (\$9 za potni list in \$1 za prošnjo). Plačati se sme le v gotovini ali potom poštnega money order, plačljivega na "disbursing clerk" of the Department of State. Čeki in drafti se

ne sprejemajo. Za obnovev potnega lista ni nikake pristojbine.

Naturalizirani državljani, ki je še poprej imel ameriški potni list in prosi za nov pasport, sme predložiti stari potni list mesto državljanskega spričevala. V istem slučaju zadostuje za takaj rojenega državljana, da se sklicuje na prejšnji potni list.

Ako proslilec hoče odpotovati v spremstvu žene in nedoletnih otrok, zadostuje en sam potni list. V takem slučaju treba priložiti prošnji po dve fotografiji vsake osebe v njegovem spremstvu, ali še bolje je, da se predloži skupna fotografija vse družine, ako so poteze v tej skupni sliki različne. Ženska lahko vključi v svoj pasport svoje nedoletne otroke. Nedoleten brat ali sestra je lahko vključen v pasport starejšega brata oziroma sestre. Vnuki in nečaki se lahko vključijo v potni list starejšega sorodnika.

Državni department naznanja, da bo reševal vse prošnje čim prej mogoče, ali priporoča, naj se prošnje vložijo zadosti zgodaj, tako da ima department nekaj dni časa, da jih uvažuje.

Za naturalizirane državljane je jako važno, da se pred svojim odhodom natančno informirajo o zakonih in predpisi, ki se na nje nanašajo v inozemskih deželah. Ameriški državljani tujega rojstva in njihovi otroci naj natančno poizvedo, dali je mogoče, da jih bodo v stari domovini vtačili v vojske ali jih smatrali odgovorne, ker niso zadovoljili tamošnjim vojaškim predpisom. Čim Amerikanec pride v inozemsko deželo, naj se takoj informira o potrebi prijave na policiji in drugih takih stvarih; take informacije lahko dobi od lokalnih oblasti bodisi direktno ali potom najbližjega ameriškega konzulata. Kakor se poroča, se morajo ljudje, ki vstopijo v Finsko, Nemško, Ogrsko, Litvo, Luksemburško, Nizozemsko, Norveško, Rumunsko, Švico in Jugoslavijo, prijaviti pri mestni policijski oblasti.

Vize.

Večina inozemskih dežel zahteva vizo. Ameriški državljani, ki odpotujejo v inozemstvo, se morajo pred svojim odhodom podati na konzulat one države, kamor potujejo, in dobiti tam vizo, ki potrjuje na svojem potnem listu s strani inozemskega konzulata. Pristojbine za take vize inozemskih konzulatov so različne in se veliko menjajo; začetkom marca 1925 pa so znašale sledeče: Nemška vlada je pred kratkim znižala pristojbino na 50 centov za vizo, ki dovolj prepotovanje čez nemško ozemlje, in na \$2 za šestmesečno bivanje v Nemčiji. Litva nalaga pristojbino od \$10, sledeče države pa zahtevajo po \$10: Švedsko, Finsko, Ogrsko, Čehoslovakija, Italija, Poljska in \$10.50 Jugoslavija.

68. kongres je na koncu svoje drugega zasedanja sprejel zakon (Fish bill-H. R. 11957), ki vpravičuje predsednika Združenih držav, da sme znižati pristojbino za vize ali jih popolnoma odpraviti za one nepriseljenke, ki so podaniki držav, katere dovoljujejo isto ugodnost onim ameriškim državljanom, ki tja prihajajo na obisk. Pričakuje se, da gibanje za znižanje sedanjih visokih pristojbin za vizo, ki je začelo s strani Združenih držav in Nemčije, se bo kmalu raztegnilo tudi na druge države. Tedaj ne bo več treba ameriškim državljanom potrošiti toliko denarja za pravico, da obiščejo evropske države.

V nekaterih slučajih mora oni, ki hoče dobiti vizo, priti osebno na konzulat ali diplomatsko zastopstvo inozemske države. V drugih slučajih pa se viza lahko dobi po pošti. Nekatere države so jako stroge z ozirom na vizo. Tako na pr. osebe, ki pridejo v Francijo na obisk, ne da so si poprej priskrbele francosko vizo, se takoj deportirajo. Ako Amerikanec pride na Nemško brez nemške vize, naj se takoj prikladi na policiji v svrhu vize.

Nekatere države napravljajo razliko med potniki, ki samo potujejo skozi njihovo ozemlje in onimi, ki tam ostanejo nekoliko časa. Tako na pr. ni treba nikake francoske vize za potnike tretje-ranga razreda, ki potujejo skozi Francijo. Za prehod skozi Avstrijo je le mala pristojbina, ako se viza dobi na avstrijski meji. Druge države pa sploh ne delajo nikake razlike. V vseh teh pogledih je dobro, da se petnik na-

tančno podučiti, predno se spravi na pot.

Nekatere ameriške dežele ne zahtevajo potnih listov od državljanov Združenih držav. Med temi so Bahama in Bermuda otoki, Kanada in Kuba. Niti za direktni vstop v Mehiko ni treba Amerikancem potnega lista, pač pa ako se vstopi skozi tretjo deželo. Vsak ameriški državljani, ki odpotuje iz Združenih držav brez potnega lista, naj pa ima pri sobi rojstni list oziroma naturalizacijsko spričevalo. To je važno za povratek v Združene države brez daljnih ahtnosti.

Končno treba opozoriti naturalizirane državljane, da lahko izgubijo svoje ameriško državljanstvo, ako ostanejo predolgo v inozemstvu. Ako je naturalizirani ameriški državljani ostal dve leti v inozemski deželi, od koder on izvira, ali pa pet let v neki drugi inozemski deželi, ameriška vlada smatra, da je on prenehal biti ameriški državljani. Kdor mora ostati dlje časa, naj se prikladi na najbližjem ameriškem konzulatu v svrhu podrobnih informacij. — F. L. I. S.

Predal za informacije

Odgovori na vprašanja.

W. Va., I. F. K. — Obrnite se za pojasnilo na United States Civil Service, Washington, D. C. Ker je za prošnje določena samo gotova doba, je najboljša, da se prigrasita takoj, ako mislite, drugače bo prepozno. Kolikor je nam znano, je proslu treba narediti skušnjo iz jezikov, za katere se prijavi zmogljnega prevajati na angleški jezik ali obratno. — Pozdrav!

Woodward, Iowa. — Čisto določne črte ni na zemljevidu, ki bi ločila kraški svet na Notranjskem. Ljudje imenujejo Kras od Postojne naprej, tam, kjer prenehajo gozdovi, a v resnici pa je kraški svet povsod, kjer so podzemeljske jame. Bakek je torej še na kraškem avetu, ampak ne na Krasu, kakor je označen na zemljevidu. — Ljubljana je na Gorenjskem. — Pozdrav!

Puyallup, Wash. — Torrensov sistem, za katerega vprašujete, je nekaj sličnega kakor je bilo zemljiško vknjiževanje v nekdanji Avatriji. Léta 1857 je v Avstraliji sir Robert Richard Torrens, član prvega ministerstva, predložil vladi zakonsko osnovo, ki je pozneje postala zemljiški zakon. Novi zakon se je hitro razširil po mnogih deželah, prvo po dominijih Anglije in drugod. Glavna razlika med Torrensovim sistemom za prenašanje lastninskih pravic z osebe na osebo ter med sistemom, ki je povečini še v veljavi v Združenih državah, je v tem, da po Torrensovem sistemu novi lastnik ne dob listine z lastninsko pravico, temveč se prepis na novega lastnika kar izvrši v zemljiški knjigi. To je udarec za razne trustjanske družbe, ki hranijo in izdajajo ter potrjujejo zemljiške listine, kakor imajo radi tega tudi izgubo advokatje. Če imajo pri vas uveljavljen ta sistem in so vam to zatrdili tudi na okrajnem uradu, ni treba, da bi vas stvar akrebela. — Pozdrav!

IZ PRIMORJA

Smrtna kosa. V Gorici je umrla Ivana Kobal, žena posestnika Antona Kobala.

Strahovita nesreča s strelivom. Dne 28. febr. je nabiral 27-letni Alojzij Čibelj iz Dola-Otlice železni na pobočju Sv. Gore. Nepričakovano pa je naletel na naboj, katerega je vzel v roke in ga hotel odpreti. Pri tem se je šrapnel razpočil in Čibelja strašno razmesaril po rokah. Nekretniča so prepeljali v goriško bolnišnico, kjer so mu obe roki amputirali.

Neurje v Jelšanah. V Istrski občini Jelšane je pred kratkim divjalo neurje, ki je napravilo mnogo škode. Pihal je močan južni veter, ki je lomil veje, ruval drevesa iz zemlje in odkrival strehe. Na Brdu pri Jelšanah je na ta način burja poškodovala 47 hiš. Po viharju se je vsaj močan dež, ki je lil več dni zaporedoma. Siromašno domače prebivalstvo je vsled te elementarne katastrofe potro in obupano.

Nevarnost poudarjaj v Vipavski dolini. Vsi led snežnih zameotov na hribovih in velikih nalivov je reka Vipava tako narasla, da se ljudje v vipavski dolini prav resno boje poudarjaj. Voda je mestoma že prestopila bregove in se razlila čez polja in travnike.

ZARKOMET

In njihova barva je demokracija.

Ljubljanski list, ki pravi, glasilo demokratov, je pripoveduje v hahljajočem pestunju, kako je prestolonačnik Petreček srečno shodil pregovoril prvo besedo "takoj".

Rojaki, ki greste v stari vzemite seboj gnojne vile!

Se ena srečna nominacija. Prezident Kulič bi moral svojemu električnemu konimu "Ekonomija." Konjiček mreč vsak dan skače in nika ne pride. In senat zdaj ve zboruje.

Kako se počuti? Cenjeni K. T. B. — Naperi Zarkomet na tabor, v kateri se nahaja cerkvena vlačuga je bila kupljena za \$20. Ravdal, kako se počuti po najatletnem svobodomiselnem revolucionarstvu. — Rade ne iz Bellaira, O.

Is hiše žalosti. Oficijelno poročilo: V nastojni je 13 generalov, 12 zornikov, 80 duhovnikov, 1 polnik in 1 kraj. — Kadar gen pripelje naše vojskine t k Piavi in zdravnik razve naše težke rane in duhovnik namažejo, tedaj pogrebnik ši svojo dolžnost in potem oja v Holandijo. Kdor hoče lovati z nami vred, naj pri svečo seboj.

Zopet glas iz Collinwood. Dragi Zarkomet, preišči kote po London roadu in Hoave. In morda najdeš tistih ki spadajo Slov. del. domu. dan z našo lastnino! — Se ne Spiritisti v Collinwood zdaj ko zaslužijo \$10,000, če doljo, da je mogoče govoriti z tveci. Na dan, blufarji, ne vajte se! — Spokornica, Cewood, O.

"Kaj je moja dolžnost?" Cenjeni K. T. B. — Mr. iz Chicaga mi je poslal pismo nekak znak. V pismu pripot naj pomagam nabrati tisoč njih naročnikov za nazadnjaši zavajalni frančiškanski list. sem se kajpada takoj odposlal sem celoletno naroč na Prosveto! Pa se nisem zmotil. Bratje, storite še vko! To je naša dolžnost! — Z. S. Z., Pueblo, Colo.

Mali Lojzek. — Mama, ali so tisti kosti ljudje na Sumatri tudi pota Adama in Eve? — Da, Lojzek. — Ali sta bila Adam in tudi kosmata kot kozuh? — To vprašaj gospoda žuka, saj vendar hodiš v šolo. — M. P., Yukon, Pa.

Šola za rebeljone. Marec je mesec raznih r lucij, toda naša nasebina je ko tretjo nedeljo v mesecu anarhistične revolucije. Čaže, da se pri nas odpre pamentarna šola. — Sovražnik arhije, Waukegan, Ill.

Dogodek št. 16. (Hruške.) Nekega večera smo rokoški čenci v Metliki zaključili gremo v Rosalnice nad hške. Šli smo. Kmalu smo na vrhu hruške, tedaj pa se plazil gospodar in me prime nogo. Moji tovariši so izšli v temi, jaz pa sem kopal z gami in zlomil gospodarju prko sem ga udaril. Vaseno dobi vrv okoli noge in gospodar me je potegnil na tla. Ojoj, magajte! V hipu je bila okolica pod hruško in vnela je pravečata bitka. Ena straka je vpila: "V zapor s tatom druga pa: "Pustite ga, čemu liko krika radi par gnilih hrušk! Medtem, ko so se pripravili, jaz ušel. Drugi dan sta dva darja potrkala na vrata do nega kmeta in vprašala, kje voliča, katera je vtihotapil hrvaško mejo. K sreči je ob meja že odprta in mož je obšel voliča. Ampak jaz sem še vedno večji "zločinec" on. — Martin Panian, Glibe Mirm.

K. T. B. Tudi Soča je narasla, vendar preti od njene strani ljudem slej nebena nevarnost.

Zakaj poslajajo rudarji žrivo

MALOMARNOST PODJETNI-KOV SE SEVEDA ZAGO-VARJA.

Ampak tak zagovor ne drži.

Washington, D. C. (F. P.) — Ko je zastopnik Federalizirane tiska intervjuval inženirje pri rudniškem biroju Združenih držav glede varnosti rudarjev v ameriških rudnikih, so priznali, da je življenje rudarjev v ameriških rudnikih v večji nevarnosti kot v drugih deželah.

Nasel se je pa inženir, ki je obduoval sposobnosti ameriških premogokopnih družin in je dejal, da se v Ameriki nakopanega premoga drži manj krvi kot nakopanega na pr. v Britaniji in Nemčiji. To svoje modrovanje je opravičil na ta način, da je razlagal, da se v Ameriki nakopuje več premoga, ker so rudniki opremljeni s modernimi stroji kot kateri drugi tuji deželi. Akovno je v Ameriki več rudarjev ubitih, odpade manjše število smrtih nesreč na množino ton nakopanega premoga.

Inženir je seveda pozabil povedati, ako imajo v Ameriki dozirne stroje za spravljjanje premoga na površje, da so bile izumljene tudi vsakovrstne varnostne naprave, za ohranitev človeškega življenja, katerih pa premogovniški baroni ne marajo, ker stanejo denar.

Postave še nimamo, ki določa, da zvezni nadzorniki pregledujejo rudnike. V Zapadni Virginiji imajo postaviti, ki predpisujejo pregledovanje in nadzorovanje rudnikov. Ako rudnik ni znan, da se v njem nabirajo pogosto treskajoči plini, ni velikokrat pregledan. Tudi varnostne svetilke se ne zahtevajo v takih rudnikih. Nabiranje nevarnega plina se navadno odkrije le na račun rudarskih življenj.

Ti inženirji v zveznem rudniškem biroju so napravili s svojimi izjavami na poročevalca vtis, da so večinoma rudarji sami krivi za smrtne ponesrečbe, ker podstbe ubijajo več rudarjev kot eksplozije.

Inženirji so menili, da kompanije prepevdujejo rudarjem delati tam, kjer postoji nevarnost, da se strop podsuje.

Te prepovedi so sleparske, ker bi vsaka družba odslavila rudarja, ki bi se vpiral delati v prostoru, v katerem je nevarnost, da se strop podsuje. Tako izjavljajo rudarji, ki so se že skušali pritožiti zaradi slabega stropa.

Kompanija v Fairmontu se je hotela s čednim izgovorom rešiti iz zadrege. Dejala je, da je eksplozijo povzročila bomba, ki jo je pljozib človek vrgel v jamič. Državni nadzornik je seveda takoj dejal, da je to zelo lepa pravljica, ki pa nima nobene realne podlage. Rudnik ni bil organiziran. Stavkovnih nemirov ni bilo. Eksplozijo je povzročil treskajoči plin, ki je zapalil premogov prah, tako da je bila še bolj učinkovita.

COOLIDGE JE IMENOVAL ZOPET WOODLOCKA.

Washington, D. C. — Ko je predsednik Coolidge imenoval Thos. Woodlocka, bivšega urednika "Wall Street Journala", članom meddržavne trgovske komisije na tisti dan, ko je imel senat ukiniti svoje zasedanje, so bili člani, ki so porazili Warrena, še tako jezni, da bi odklonili tudi Woodlocka. Oni niso hoteli sklicati odseka za meddržavne zadeve, da uvačuje njegova. Vedeli so, da ga predsednik imenuje ob političnih, toda z njim bodo imeli zopet opraviti v mesecu decembru t. l.

Ravno ob tem času je došla vest, da je šentpavelska železnica prešla v roke sodniškemu upravitelju, Woodlocku smatrajo za človeka, ki zna zvedeniti vrednosti železniških korporacij. Njegova naloga bo, da pregovori ostale člane v komisiji, da povzročijo tovrstno vozno, mesto da jo znajo. Ako se to posreči, tedaj se bo dala ljudstvu še nadejati natvezovati pravljica, da so železnice vredne od dvesto do trideset milijard dolarjev. Ampak težko da bo ljudstvo verjelo kaj takega. Čudna reč je res, da ni nič vredno, kar lastujeta delavec in farmer, vse, kar je pod kontrolo bankirjev, je pa od dne do dne več vredno.

KAZIMIRJEVA FLIKA ZAGOVARJA SUROVE NAPADE.

Taka je morala, ki jo širijo Kazimirji.

Sredina številka Prosvete je nemilo dirnula Kazimirje, da so takoj v svoji petkovi številki povedali, da je prav, ako njih podporniki po tolovajsko napadajo zveste člane S. N. P. J. To priznanje nas veseli. Dozdaj so lahko tajili, da jim je vsako sredstvo dobro, da uklenejo ljudstvo še v večjo gospodarsko sužnost s pomočjo naukov, ki niso bili še nikdar nobenemu drugemu koristni kot mogotcem in farški bisagi.

V svoji blebetavosti so zašli tako daleč, da so v isti sapi odkrili, da res stezajo svoje grabežljive roke po S. N. P. J., odkar so jim dali slovo še celo pri katoliški jednoti.

Kazimirji le tako naprej, kajti članstvo S. N. P. J. bo toliko hitreje spoznalo vaše zarotniške naklepe in odkrilo vaše zarotniške.

Sredina številka Prosvete je dokazala, da je včasih dobro malo prijeti Kazimirje, ker se ujeze in postanejo tako blebetavi, da izdajo tudi svoje največje skrivnosti.

Pobojniško napadanje zvestih članov S. N. P. J. imenuje glasilo Kazimirjev potegovanje za svoje pravice.

Kajne Kazimirji, namen posvečuje sredstva! Res krasna je ta vaša morala! Še celo Satan, ki postoji je v vaših pravljicah in o katerem naštevate same slabe lastnosti, ako bi res eksistiral, bi se sramoval take morale. Kazimirji se pa ne sramujejo take morale, saj zagovarjajo pobojniške čine. In taki ljudje hočejo biti učitelji morale. Kakšne? Satanove?

Članstvo S. N. P. J. je v preteklosti pokazalo Kazimirjem, da se zaveda svojih pravic in prav zanesljivo jih o svoji zavednosti tudi podučil v bodočnosti, ako ne spoznava, da se zastoj zaletava v S. N. P. J. To si naj Kazimirji zapomnijo. Kadar jih bo še kaj šegotalo, naj se zopet oglasijo in izblebetajo še druge svoje skrivnosti, ki jih skrivno čuvajo pred slovensko javnostjo. Kazimirji, le še udarite! Tako vas slovensko ljudstvo vsaj spoznava od vseh strani.

STRAJKUJOČIM DELAVCEM GROZE S SODNIŠKIM IZGONOM IZ STANOVANJ.

Norwich, Conn. — Hygienic Fiber kompanija je obvestila svoje stavkujoče delavce, da morajo zapustiti stanovanja v kompanijskih hišah in da je črtala njih zavarovalne police.

Stavkarji izjavljajo, da je kompanija znižala mezdo za petdeset odstotkov. Superintendent naglašja temu nasprotno, da je bila mezda znižana samo za tri in trideset in eno tretjino odstotkov.

Moder mož, kajne je superintendent! On meni, da je 33-odstotno znižanje mezde za delavca malenkost. Zdi se, da superintendent ne zna niti toliko računati, da tako znižanje pomeni, da delavec zdaj zasluži samo dva dolarja na dan, ako je preje zaslužil tri dolarje. Tudi njegovo olepševanje znižanja mezde potrudi, da so imeli delavci zelo tehtne vzroke za stavko.

Vesti iz Jugoslavije

Stavke v Jugoslaviji. — Ministrstvo za socialno politiko je tekom minulega leta zabeležilo 45 stavk (v letu 1923. jih je bilo 335!). S temi stavkami je bilo v prošlem letu izgubljenih dnevnih v skupnem iznosu 3.861.600 Din., dočim je leta 1923. ta vsota znašala 8.202.692 Din.

Tragična usoda kapetana Nikolića. — V Beogradu so je v svojem stanovanju ustrelili rezervni kapetan Tihomir Nikolić. V pismu, ki ga je spisal neposredno pred svojo smrtjo, izjavlja, da je pred šestimi leti v Beli cerkvi je spoznal deklico, v katero se je smrtno zaljubil. Ker kot aktivni kapetan ni dobil dovoljenja za ženitev, je prestopil v rezervno in a) poiskal ugodno privatno službo. Pred enim letom je sklenil zakon s ljubljeno deklico, ki je kmalu nato obolela in pred kratkim za rakom umrla. Ker brez oboževane svoje žene ne more in noče živeti, je sklenil, da se i njo v smrti za večno združi.

Smrtna nesreča pri Brežicah. — Hlapec veleposestnika Janošiča na Bizeljaku, Karel Krajcer, je peljal 4. marca iz Bizeljskega vina na kolodvor v Brežice, vračal pa se je s palicami za vinograd. Ko je okoli 5. ure popoldne prispel z vozom na nezavarovano škarko ob potoku Negotu nasproti Fervegovne hiše v Zakutu pri Brežicah, so se volti nenadoma obrnili, hoteč se napojiti. Pri tem je zdrknil voz čez škarko in podaul pod seboj voznika, ki je dobil na vratu in na prsnem košu tako teke poškodbe, da je bil takoj mrtev.

Grozen zločin v Dobovi. — V noči od 27. do 28. februarja so dosedaj neznan zločinec napadli Jožka Kraljiča, živinskega prekupeca, ko se je vračal domov. Na cesti v vas Sela so ga zločinec počakali, oddali na njega dva strela, mu odvzeli okrog 200.000 kron in bicikelj ter ga potem mrtvega vrgli na tračnice, da mu je vlak potem odrezal še glavo, roke in noge. Orožništvo je odredilo korake, da se zločinec izsledijo. Človek res še ne bo več varen svojega življenja pri belem dnevu.

Uboj in sleparija. — Prva porotna razprava dne 4. marca se je vrnila proti komaj dvajsetletnemu posestnikovemu sinu Jožefu Bevcu iz Pečice, ki je dne 4. januarja v Sv. Križu pri Litiji z nožem zabil Antona Jeriča. Kakor ponavadi so se fantje nahajali v gostilni in se pridno zalivali. Eden od njih se je ločil od družbe in legel v vrtno uto k počitku. Ko so ob povratku iz gostilne fantje opazili spečega tovariša, so ga hoteli zbuditi. Obtoženi Bevc pa je bil proti temu in se je začel prerekat z Antonom Jeričem. Prerekanju je kmalu sledil spopad in dasi so vsi navzoči mirili razburjenega Bevca, vendar ni odnehal, dokler ni z nožem zadel Jeriča na ramo, pri čemer mu je prerezal žilo odvodnico. Ranjeni Jerič je kmalu nato izdihnil valed izkrvavljenja in je bila vsaka pomoč izkjučena. Pri razpravi se je obtoženec zagovarjal s silobranom, češ da ga je Jerič napadel in udaril z nožem v roki po ustih, kar ga je tako zjelo, da je sam zamahnil z nožem proti Jeriču, ne da bi mu hotel kaj žalega. Priče pa so vse nedvoumno izjavile, da je bil Bevc edini napadalec. Porotniki so potrdili vprašanje glede krivde uboja, naker je bil Bevc, obsojen na dve leti težke ječe.

Porotniki so spoznali Dajčarjevo za krivo z 9 proti 3 glasovom in je bila obdoženka obsojena na smrt na vešalih. Umrl je v Mariboru dr. Anton Medved, duhovnik in profesor na mariborski gimnaziji. Svoježa očeta ubil. Druga razprava se je vršila pred novoomeško poroto proti dvajsetletnemu posestnikovemu sinu Antonu Ogulinu iz Hraba pri Cerovcu, ki je 28. novembra ubil svojega očeta. Ubiti Janez Ogulin je imel ženo in šest nedoraslih otrok. Bil je dober gospodar, toda posestvo je bilo močno zadolženo. Zato je že pred 13. leti odšel v Ameriko, da si odpomore. Ponovno je postal domov denar, zadnjič med vojno 600 dolarjev. Njegova žena pa je bila jako slaba gospodinja in je denar porabila, ne da bi se sje kaj poznalo. Posestvo je vedno bolj propadalo, otroci pa so popolnoma podivjali, ker jim je dajala mati potuho in ni čisto nič skrbelja za njihovo vzgojo. Po prevratu se je Janez Ogulin vrnil iz Amerike in prinesel s seboj okrog četr milijona kron. Popravil je hišo, izboljšal posestvo in strogo pazil na svoje otroke, da jih spravi zopet na pravo pot. Razvajeni otroci pa so silno težko prenašali očetovo nadzorstvo. Najbolj surov je bil Anton, ki je silno zasovražil svojega očeta. Ko je 26. novembra Ogulin pokaral svojo hčerko Marijo, ker je na vasi zmerjala neko sosedo, se je mati brž potegnila za hčerko, naker je nastal običajni kreg. Ogulin je v jezi porinil od sebe skledo, da je padla na tla in se razbila, naker je začela žena še bolj razsajati. V tem trenutku pa je vstal Anton od mize, vzel iz skrinje kuhinjski nož in ga dvakrat zasadil svojemu očetu v levo stran prsi. Valed vnetja mrene in poškodbe pljuč je stari Ogulin čez 11 dni umrl.

Samomor v Zagrebu. Dne 1. marca se je ustrelil v stanovanju svojega očeta v Zagrebu Anton Glad, privatni uradnik iz Dolnje Dobrave, ki je bil na 14-dnevnem dopustu v Zagrebu. Nadaljnje aretacije komunistov. — Beograjsko sodišče je odobrilo zapor profesorice Desanke Cvetkovićeve. Policija je nadalje aretirala Vladimira Mirića, bivšega komunističnega narodnega poslanca. Iz Zagreba je bil pripeljan v Beograd ter izroččen upravi grada Kamilo Horvatin, ki je bil aretiran povodom odkritja tajne komunistične tiskarne. Mnogi komunistični voditelji so izginili iz Beograda neznanu kam.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Marec 31., 1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov. Naši zastopniki so val društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko pišete naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. pišajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.50. Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

čar je bil sam lastnik posestva, katero je njegova žena hotela pridobiti za svojo nezakonako hčerko. Mož pa je bil odločno proti temu in je prišlo zato med obema ponovno do hudih preprirov in tudi do preteпов. Katarina je vedno bolj sovražila svojega moža. Dne 5. decembra je bil pri Dajčarjevih tudi Alojzij Zinko, ljubček Kristine, nezakonake hčerke Dajčarjeve žene. Razgovor je nanesel zopet na predajo posestva, naker se je med njimi razvil hud prepri, tekom katerega je vzel Dajčar v jezi nož in hotel z njim napasti Zinkota. Ta pa se je takoj sprjel z napadalcem, naker sta med ruvanjem padla oba na tla. V tem trenutku je Dajčarjeva žena sgrabila za "floserko" in z njo udarila svojega moža. Nato je zgrabila še za sekino in udarila moža dvakrat po glavi, da je obležal nezavesten na tleh. Krvavi dogodek se je zgodil okrog 3. ponoči. Katarina Dajčarjeva priznava svoje dejanje zagovarjala pa se je, da nikakor ni mislila umoriti svojega moža, ampak ga je hotela le omamiti, da ne bi bil sposoben za nadaljne napade.

Porotniki so spoznali Dajčarjevo za krivo z 9 proti 3 glasovom in je bila obdoženka obsojena na smrt na vešalih.

Umrl je v Mariboru dr. Anton Medved, duhovnik in profesor na mariborski gimnaziji.

Svoježa očeta ubil. Druga razprava se je vršila pred novoomeško poroto proti dvajsetletnemu posestnikovemu sinu Antonu Ogulinu iz Hraba pri Cerovcu, ki je 28. novembra ubil svojega očeta.

Ubiti Janez Ogulin je imel ženo in šest nedoraslih otrok. Bil je dober gospodar, toda posestvo je bilo močno zadolženo. Zato je že pred 13. leti odšel v Ameriko, da si odpomore. Ponovno je postal domov denar, zadnjič med vojno 600 dolarjev. Njegova žena pa je bila jako slaba gospodinja in je denar porabila, ne da bi se sje kaj poznalo. Posestvo je vedno bolj propadalo, otroci pa so popolnoma podivjali, ker jim je dajala mati potuho in ni čisto nič skrbelja za njihovo vzgojo. Po prevratu se je Janez Ogulin vrnil iz Amerike in prinesel s seboj okrog četr milijona kron. Popravil je hišo, izboljšal posestvo in strogo pazil na svoje otroke, da jih spravi zopet na pravo pot. Razvajeni otroci pa so silno težko prenašali očetovo nadzorstvo. Najbolj surov je bil Anton, ki je silno zasovražil svojega očeta. Ko je 26. novembra Ogulin pokaral svojo hčerko Marijo, ker je na vasi zmerjala neko sosedo, se je mati brž potegnila za hčerko, naker je nastal običajni kreg. Ogulin je v jezi porinil od sebe skledo, da je padla na tla in se razbila, naker je začela žena še bolj razsajati. V tem trenutku pa je vstal Anton od mize, vzel iz skrinje kuhinjski nož in ga dvakrat zasadil svojemu očetu v levo stran prsi. Valed vnetja mrene in poškodbe pljuč je stari Ogulin čez 11 dni umrl.

Samomor v Zagrebu. Dne 1. marca se je ustrelil v stanovanju svojega očeta v Zagrebu Anton Glad, privatni uradnik iz Dolnje Dobrave, ki je bil na 14-dnevnem dopustu v Zagrebu. Nadaljnje aretacije komunistov. — Beograjsko sodišče je odobrilo zapor profesorice Desanke Cvetkovićeve. Policija je nadalje aretirala Vladimira Mirića, bivšega komunističnega narodnega poslanca. Iz Zagreba je bil pripeljan v Beograd ter izroččen upravi grada Kamilo Horvatin, ki je bil aretiran povodom odkritja tajne komunistične tiskarne. Mnogi komunistični voditelji so izginili iz Beograda neznanu kam.

UMRLI V LJUBLJANI.

Umrl je v Ljubljani. — Jera Boršnik, posestnica, 63 let. — Ivana Vodnik, posestnica, 75 let. — Fran Čik, železniški pripravnik, 22 let. — Angela Štelman, prešivalka, 25 let. — Viktor Gillich, trgovski potnik, 41 let. — Josipina Rogelj, kovačova hči, 1 mesec.

Slovenska Narodna Podgorina Jednota

Ustanovljena 6. aprila 1904.

Izhajep. 17. Junija 1907. v dršavi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODSEK:
Predsednik Vincent Ciskar; podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blaginjak John Vogrich; urednik glasila Joso Zavrtnik, upravitelj glasila Filip Godias.

POROTNI ODSEK:
Martha Zelenikar, predsednik, Box 375, Barberton, Ohio; Frances A. Tancher, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Kridmandl, 12111 Bennington, Apt., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; Josa Terbelj, Box 22, Strabana, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:
Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

OSREDNJE OKROŽJE:
Jacob Ambrosi, Box 256, Moon Run, Pa.
Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

VEHODNO OKROŽJE:
Anton Sular, Box 104, Gross Kana, za Jugoslad.
Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn., za sov. zap.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

ZAPADNO OKROŽJE:
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:
Paul Berger, predsednik, 548 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zavrtnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 2629 W. 36th St., Chicago, Ill.

Zdržišitelni odbor:
Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jolita Oven, 2629 W. 36th St., Chicago, Ill.; John Ollip, 2625 So. Chilton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI EDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 4223 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI — Korrespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se nanašajo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE KADEVE BOLNIŠKE PODFORE SE NANAŠOJE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se nanašajo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE KADEVE V EVREJI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blaginjakštvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru so naj pošljete Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.
Val priloži na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Martin Zelenikar, Box 375, Barberton, Ohio.
Val dopisil in drugi spisi, natančno, očlani, navedeni in sploh vse kar je v svezi s glasilom jednota, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

"GLAS SVOBODE" PRODAN. — Mrs. Mary Konda je prodala list "Glas Svobode" in tiskarno Albinu H. Skubicu in štirim čačkim tiskarskim delavcem. Nova družba se zdaj imenuje "Atlantic Printing & Publishing Co." Mr. Skubic bo vodil list, ki dobi zopet unifikacijski znak. Za list in tiskarno so dali \$7500.

Agitirajte za "Prosveto"!

KOŽNE BOLEZNI

povzročajo mnogo trpljenja v teh slučajih je treba jemati;

SEVERA'S

ESKO

razkuševalno mazilo.

Olajša razdraženje, odpravi srbečice in druge srbeče impuščaje na koži.

Cena 50 centov.

Prostovolje naprej pri izboreju.

ALI CITATE

dobre knjige?

Tedaj naročite knjige Književne matice S. N. P. J.

Človeku je potrebna duševna hrana kakor telesna. Največje zlo za človeka je neznanje. Čimbolj je delavec neveden, tembolj ga izkoriščajo od vseh strani. Dobra knjiga je največji sovražnik nevednosti in duševne tame. Delavec se mora učiti; vzeti si mora sam, česar mu ni dala revna šola. Citati mora dobre knjige.

Ako ste ukazeljni, če hrepenite po izobrazbi in duševnem razcvrtilu, ako želite citati povesti iz delavskega življenja, spoznati nekatere naravne resnice in če se hočete seznaniti s temeljnimi pogoji angleškega jezika, naročite si sledeče knjige:

Slovensko-angleška slovnica	\$2.00
Zajednici	1.75
Zakon biogenizije	1.50
Jimmie Higgins	1.00
Pater Malaventura	1.50

Kdor naroči Zajednice in Zakon biogenizije skupaj, dobi obe knjigi za tri dolarje.

Vse te knjige so lično in trpežno vezane. Poštnina je všteta. Naročilu priložite denar.

Naročila za vse gori omenjene knjige prejema

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

